

VIII.

DOCUMENTE SCOASE DIN ARCHIVA MANASTIRII CATOLICE DIN RIMNIC ȘI PRIVITOARE LA ISTORIA CATALICISMULUI ÎN ȚARA-ROMANEASCA ¹.

I.

Rîmnic, 28 Novembre st. v. 1715.

«Oprișa, soția Oprei feciorul lui Tudor Algaș din Râmnic», cu fiul ei, dau zapis «părintelui popei Antonie provințianul, starostea baraiilor», pentru o siliște ce i-au vîndut. Fusese întâi judecată «la Sfinția Sa părintele Damaschin episcopul, și Sfinția Sa așa au judecat ca să le dăm bani și să ținem noi casa și siliștea, că ni se cade». Dar, după ce aceasta se face, Oprișa e silită, de lipsă, a-și cere banii înapoi. «Iar leamnele casii ne-am rugat de mi le-a dăruit să-m fac o cășcioară, unde aș putea.» — Și popa Goran, între marturi.

II.

Rîmnic, 20 Mart st. v. 1718.

«Adecă eu Chirca Ceaușul, dănpreun[ă] cu frații miei, anume Mihaș i Voico, feciorii lui Pătru Hulubescul», dau zapis «Sfinției Sale părintelui popei lui Antonie Băratul», pentru o vie. Se judecase înaintea lui Barbu Brăiloiu, și se învoiesc și în particular să n'o înstrăineze altuia ².

¹ Aceste documente se păstrează astăzi în Archiva arhiepiscopiei catolice din București, unde au fost aduse după alcătuirea părții IV din culegerea noastră.

² V. judecata lui Brăiloiu mai sus, pp. 229-30, n^o v.

III.

Râmnic, 24 Mart st. v. 1719.

«Mihai, împreună cu frații miei, Chirca Ceauș i Voico, Holobești, ot Râmnic», dă zapis «la mâna Sfinții Sale părintelui popei lui Antonie Băratul», căruia-i vînd niște case ce fusese «ale lui Tudosie logofăt Olănescul» și fusese zălogite de acesta împreună cu o vie. Iarăși mențiunea judecătii din 1718. Casele se vînd cu 60 de taleri. — Între marturii, «Tudosie Log. Ol[ă]nescul» și un popă Filip.

IV.

1728.

«Chirographum venditoris Antonii ratione vineae Dragos (alias Sutestiensis), quam emit R. P. Gregorius Frankovics leoninis 250, anno 1728.»

(Extractus indicis litterarium instrumentorum venerabilis conventus rimnickiensis ad Sanctum Antonium Paduanum per infrascriptum, die 30 ianuarii 1859 descriptus.)

V.

Râmnic, 26 April st. v. 1732.

«Joța, ficiorul jupân[u]lui Iovei Iovepalin», dă un zapis «părinților francișcanilor del[a] sfânta mănăstire a băraților del[a] Râmnic, în iegumenia părintelui popei Moisis», căruia-i vinde o casă pentru 55 de «florinți nemțești». — Mai mulți marturii, cari semnează bulgărește ¹.

VI.

Râmnic, 4 Decembre st. v. 1733.

«Frater Deodatus a Lippa, pro tempore praesidens loci», certifică o vînzare de loc făcută de «pie defunctus reverendus

Documentul trebuie să fie din 1731 sau e greșită notița din obituarul (v. mai sus, p. 267) asupra datei morții lui Moise Babich. V. și ni următor.

pater Moyses Babich, ex-deffinitor et ut actualis praesidens residentiae rimnicensis».

VII.

Rîmnic, 2 Mart st. v. 1736.

«Adec[ă] ieŭ Vasilie Părgarul ot Rămnic dat-am zapisul mieŭ la mănă Sfinții Sale părintelui popei Șimon, iegumenul sfinteï mănăstir[i] din Rămnic, a Bărașilor», căruia-î vinde o vie de cincî răzoare, «car[e] mergŭ la deal păn în drumul care iaste colnicul hăl mar[e] și la vale numai păn căt ține gardul și în latur[i] păn în muche, cum vine», pentru 60 de «zloț». — Ca marturî, doî indivizî cu familia «Bălaci»¹.

VIII.

Rîmnic, 12 Mart st. v. 1740.

Doî Rîmniceŭ daŭ un zapis luî Marstaller pentru o moșie ce i-aŭ vîndut, «pănă în gardul magazinului ce vine pe lângă baltă». — Între marturî, și un «Necula panduru».

IX.

Rîmnic, 11 Iulie st. v. 1740.

«Grigorie din Bodești» dă zapis «cinsti[tu]luî Vornic Antonie Maștaler» pentru o parte de moșie, ce «i am dat-o dumnealuî în arendă în trei ani, însă pe un an am tocmit căte zloți 35»: Marstaller are dreptul să ridice «fănul după livez și suhatul muntelui». «Așijderea și mearele, nucile ce s'arŭ afla din biseric[ă] în jos, toate să și le ia dumnealuî, și jirul după plaiŭ.»

X.

Sibiŭ, 15 Decembre 1740.

În prezența luî «Istrati logofăt», «A. Marstaller, adecă An-

¹ În inventariŭ se citează un act din 1736 relativ la proprietatea asupra unei case.

toni Marștaler», dă bisericii catolice din Rîmnic; *a*) arenda moșiei lui Grigore din Bodești; *b*) moșia de supt n° IX; *c*) o casă, ce fusese a «parinților franțiscani de la Râmnic»: o cumpărase el «în vreme pazei» (fusese odată «a Pitarului Necula Neamțul») și voia s'o repare, pentru care adunase și material; îl dăruiește și pe acesta. Roagă «pe dumneta, cinstite Vel Capitan ot sud Vâlcea», să ajute luarea în stăpînire¹.

XI.

S'bilă, 7 Iunie 1743.

După ordin imperial în favoarea lui «reverendus pater Posin, Ordinis S. Francisci, provinciae Bulgariae, residentiae remniciensis praesidens», se examinează marturii asupra acestor întrebări: «Primo. Scitne pro certo testis vel auditivne a fide dignis hominibus quod reverendi patres franciscani ribnicienses, stante regimine austriaco in Valachia cisalutana, in oppido Ribnich ad fluvium pariter Ribnick molendinum quoddam possederint. Secundo. Prius cuius erat illud molendinum et quis primo illud occupavit apprehenditque et qualiter quove iure devolutum est in possessionem reverendorum patrum franciscanorum.» Întăiul martur e «dominus Petrus Dobra de Zalatna, annorum 47», atunci «causarum in Transylvania fiscalium director», în casa căruia se face cercetarea. «Ego post pacificationem passaroviczensem, anno 1743, factus sum tricesimator in quaestionato oppido Ribnick et simul auricampsor.» Franciscanii aveau moara la 1720. «Ego, quatricesimator caesareus, cum meo ad hoc officium ingressu acceperam mandatum supremi directoris et pro tunc etiam Camerae aulicae consilarii, domini Ignatii Isan, commissionem ut in districtu vulczensi bona boerorum et kalugerorum qui trans Alutam essent et qui ex ditione Sacrae Caesareae Maiestatis Regiae transiissent confiscarem et conscriberem, prout etiam in territorio ribniciensi confiscaveram. Vigore istius mandati,

¹ Unul din aceste acte, ca și altele din cele analizate în această desprărire, e însemnat într'o listă din 1833 (v. mai sus, p. 257, n° XLV).

tria molendina: primum Logofetti cuiusdam Radul Gorán, alias Olanisskuli¹, in pago trans-alutano ad ripam Alutae sito residentis; secundum molendinum monasterii Fedelesally [Fedeleşoiu]; tertium in loco Restoka [Răstoaca] molendinum cuiusdam boeronis Michaelis Budesskully; quarto, confiscavi vineam praedicti Gorán; quinto vineam cuiusdam Galatae; sexto domum Michaelis Ostrovanul, quam ipsemet inhabitavi, et plures alias appartenentias. Quibus confiscatis, mercator quidam ribniciensis primarius, Petrus Duralj, fundator simul templi romano-catholici in oppido Ribnich, habens adhuc de praeterito erga praefatum logofettum Radul Goran liquidum aliquod mutuo datum debitum, cum illud creditor praetenderet, debitor, solvendo impar, excepit se habere in territorio ribniciensi et molendina et vineam et ad haec loco debiti praeteriti possidenda creditorem inviavit simulque me per literas frequentissime requisivit ut creditorem Duralj in possessione assignati molendini et vineae non turbarem; imo adhuc, cum idem Goran praestatione aliqua principi denuo teneretur, ultra levatam antecederet pecuniam, novam petebat ab ipso mercatore Duralj, creditore suo, summam, pariter molendino et vineae investiendam... Tandem, postquam superius nominatus Petrus Duralj se ad templum erigendum resolvit, cogitabat etiam de patrum subsistentia et, quia pauca vel plane nulla, me non interrogato, etiam circa templum faciebat, aperuit mihi suam intentionem de molendino in patres franciscanos transferendo; laudavi quidem intentionem, sed interrogavi quo iure. Respondit ille proprietarium logofettum esse facilem, imo etiam tunc necessitari ad levandam aliquam pecuniam pro molendino et vinea in perpetuum transferendis, cum renuntiatione omnis hereditatis. Ad quae respondi conditionem hanc sufficere pro patribus. Quo facto,

¹ La 10 April 1738, «eă Uril monah, car[e] m'ău cheamat Udrea Logofăt Olănescul», cu fiil: Gheorghe, Constantin și Radu, vinde o vie. — Un Matej Goran, poate tatăl acestuia, nu fratele pomenit măi la vale, a posedat, pe la începutul secolului al XVII^{lea}, un ermologiu, păstrat acum la Viena, în Bibl. imperială, și pe care l-am descris în *Manuscripte din bibliotecă străine*, I, p. 51 și urm. Matej I se născuse la 7162 (1653-4).

omnino dictus Duralj molendinum in ipsos patres circa finem anni 1720 contulit et ex post residuam summam pro iure perpetuo pater Antonius Gungicz¹ eidem Radulj Guran exolvit. Super quo etiam contraxerunt: quas ego etiam, si bene memini, subscripsi unicus, et hoc iure transivit molendinum in dictos patres franciscanos. Vineam vero etiam actu, uti audio, possident posteritates Petri Duralj.

Pro ulteriori habebat idem Logofett Radul Goran fratrem Matthaeum Logofettum, qui apud me frequenter scriptitabat, cum in hac parte degeret; quem vice quadam allocutus eram his verbis: «Matthae, frater tuus Raducan totaliter vendidit molendinum. Quid tu ad haec dicis?» Reposuit (*sic*) ille: «Contentissimus est meus frater quod potuerit illud vendere et pecuniam acquirere; secus certo certius Bukurestinum deductus fuisset, quia non habebat unde solvat quod ipsi impositum erat.»

Al doilea martur e «egregius Georgius Hortolagyî de eadem, annorum 32». Declară că ştie să fie a Franciscanilor moara, «dum ego in illis partibus versarer et supremi fiscalis bonorum provisoris munere fungerer».

Actul e semnat de notariî Ladislaû Sándor şi Francisc Abbaffi².

XII.

Rîmnic, 1ⁱⁱ Maiu st. v. 1754.

«Grigorie, МАСТНО БЖИЮ ЕПИСКОП РЪМНИЦКИН НОВАГО СЕРБИИЕ.

† Avândû întrebăciune de faţă înaintea Smereniei Noastre Ion Hulubescu de la Vel Ocnă cu popa Serafim egumenul de la biserică Franţiscanilor de aici din Răimnic³, pentru că, dănd jalbă Ion Hulubescu la Măria Sa prea-înnălţatul

¹ Mort în 1733, la 4 April. V. mai sus, p. 267.

² Dobra a tradus Pravila munteană în latineşte. Manuscriptul, pe care-l pomeneşte şi Sulzer (III, p. 73), se află astăzi la biblioteca Bruckenthal din Sibiu. I se mai dădu, în 1729, şi sarcina de a traduce socotelile româneşti ale provinciei (Hurmuzaki, VI, n^o CCXLIV, p. 400 şi urm.).

³ Să fie acelaşi cu călugărul Serafim din 1734? V. mai sus, p. 232, n^o x.

nostru Domnă Ion Costandin Mihaï Țehan Racoviță Voevod pentru un loc de cas[ă] de aici din orașul Râmnicului, zicând cum că i-aū rămas de la tată-său Chirca Hulubescu și, pe vremea când stăpăniia Neamți aceaste cincî judeațe, l-ar fi pus un Tudosie Olănescu zălog la popa Antonie igumenul. [Urmează istoria afacerii.] Și, pe acea vreme fiind Neamți stăpănitorî, locul l-aū ținut popa Antonie în silă, iar viia aū rămas supt stăpănirea tătăni-său Chircăi... Așijderea s'aū jeluît și pentru un zăpis ce-l aū Franțișcaniî pentru acel loc de case, că n'ar fi adevărat, și mincinos; cu care zăpis pân acum ține siliștea aceasta supt stăpănirea lor fără dreptate și nu-l îngăduiaște ca să-ș fac[ă] case în locul lui. După a căruia jalbă Măriia Sa i-aū rânduit ca să-î judecăm și să-î îndreptăm noi.» Serafim arată zăpisul de cumpărătoare. «Am dovedit că zăpisul iaste adevărat și bun și iscăliturile sânt adevărate, că, afară dintr'alte iscălituri care era bune, iar trei iscălituri de 3 obraze de cinste și vreadnice de crezut înșine noi le-am cunoscut: întâi, a lui Veniamin ieromonah, eclișearhul episcopiei Râmnicului și duhovnic răposatului întru fericire fratelui chir Damaschin episcopul, și a popei lui Goran de aici din Râmnic, și a lui Tudose Olănescul, logofăt... Mai zicea Ion Hulubescul că sânt doi preoți iscăliți în zăpis cariî trăescu, anume popa Badea i Popa Nicola de aici din Râmnic, care preoțiî tăgăduescu și zic că nu sânt iscăliturile lor. Și, cercetând noi și pentru aceasta, am dovedit că iscălitura popei Badei, care să numește în zăpis, nu iaste a celui ce trăiaște, ce a altuia, care aū murit încă din zilele Neamților, și, pentru a popei Nicolai, orî de iaste iscălitura lui, orî a altuia, el nu o cunoaște, fiind lipsit de vederea ochilor, nici ține minte de s'aū iscălit. Pentru care să cunoaște că Ion umblă rău și fără cale zicând că iaste zăpisul mincinos.» Se confirmă decî proprietatea Franciscanilor. Hulubescu obiec-tează însă că, prețul însemnat în act fiind mic și nepotrivin-du-se cu altele ce se știu, zăpisul a fost stors cu sila. «Care zise ale lui Ion Hulubescul nearătându-să în jalba ce aū dat la Măriia Sa Vod[ă], nici noi având poruncă să cercetăm acestea, le-am lăsat; iar, de nu va fi Ion Hulubescu odihnit

pe hotărârea de mai sus, să aibă a-ș căuta la luminat Di-
vanul Măriei Sale lui Vod[ă].¹»

XIII.

București, 18 Iunie st. v. 1754.

Constantin Racoviță dă mănăstirii din Rîmnic patru scu-
telnici. «Așijderea să aibă a scuti și ale bisericii drepte bucate
de oerit, oi 150, și de dijmărit, litre 200». Ast-fel se con-
firmă «hrisoavele altor răposai Domni» și al lui Mihaî, pă-
rintele Domnului. Marturi: Barbu Văcărescu, V. Vornic; Ie-
nachi Hrisoscoleu, V. Ban; Constantin Brîncoveanu, V. Spătar;
Ștefan Văcărescu, V. Logofăt; Dumitrașco Racoviță, V. Vis-
tier; Iordachi Geanet, V. Postelnic; Dumitrachi Ghica, V.
Clucer; Nicolae Dudescu, V. Paharnic, Gheorghe Serezli, V.
Stolnic; Lascarachi Geanet, V. Comis; Badea Știrbei, V.
Sluger; Iordachi Caragea, V. Pitar. — Semnătura Domnului.
Monogramă și pecete roșii².

XIV.

Rîmnic, 20 Septembrie st. v. 1754.

«Pentru via de la Runcu . . ., m'am tocmit cu părintele
Criștov, paterul de la Brădiceani, fiind viia părăsită, să-m
dea bani pe jumătate . . . Costandin Pobcea, Logofăt.»

¹ Inventariul menționează un act de la 15 Iunie 1747 pentru via din Su-
tești, făcut «per R. P. Thomam Radulov, gvardianum».

² Inventariul mai cunoaște privilegiul domneștii de la Grigore și Matei
Ghica, ambele din 1752. Cf. mai sus, p. 232, nota 3.

XV.

București, 7 April st. v. 1759.

Grigorie, episcopul de Râmnic, dă următoarea mărturie Franciscanilor din Râmnic.

«La anul 1757, Mart 20 ДНН, viind Popa Manta înaintea noastră, căuta să iă cu judecată de la popa Manole . . . siliștele lor de case.» Pentru aceasta arată foaia de zestre a soției lui¹. «Cu care foae aũ fost luat și viile baraiilor din Râmnic, prin judecată.» Grigorie o constată a fi «mincinoasă. . . , făcută cu ficleșug de dănsul. . . Știu și când în pământ țelină aũ pus baraiii vie, de o aũ înmulțit câtă iaste acuma, răzoare 15, și, când nu era pimniță de piatră, nici de lemn, nici urmă de pimniță, nici casă de șădere, fără numai un șopron mare, făcut iar de baraii, pentru treaba culesului, și un bordiaș mic în pământ, întru care șădea vierul; iar, după aceasta, s'aũ apucat baraiii, din dosul vârfului viei meale, de aũ făcut pimniță de piatră boltită, și o aũ acoperit peste tot cu pământ, lăsând la mijloc ca un ogeac, în loc de fereastră, de lumină în pimniță, și aũ făcut și supt șopron despre pimniță

¹ Iat'o, după copia episcopului: «Această copie iaste scoasă din cuvânt în cuvânt după copia foi ce zice popa Manta că-ı iaste dată de zestre de la socru-său Costandin; care copie iaste dată de noi la mâna popii Manole i a preoteasii Maricăii din Râmnic. *Foia de zestre a fie-mea Păunii, cum scrie în jos anume; Mai 28, 7223:* 1 dulamă de șai roșu cu blană de sangep cu nastur de argint. 1 gheordie de dimie cu blană de sangeapu. 1 zăbun de dimie. 1 rochie de sandal roșietecă cu sponci de argint cu gurii de fir. 1 rochie de sandal galben cu sponci de argint și cu gurii de fir. 1 rochie de alagea și cu gurii de fir. 1 rochie albă și cu gurii negre. 1 brăii mocadim de Sacăz. 4 ii: trei cu mătase, una cu fir. 2 părechii de cerceii de argint. 1 inel de auru. 5 lingurii de argint. 12 șire de mărgan. 8 talere de aramă. 8 tipsii. 15 răzoare de vie în dealul Ta[t]omirului, cu pimnița de piatră, cu livezii și cu alte moșii ce sânt în Râmnic. 1 căruța ferecată, cu 2 cai. 10 măteii de stupii. 1 ținire cu capac. 1 cazan cu capac, de rachii. 2 perne mari. 4 perne micii. 1 cearșaf de pilotă. 1 cearșaf pe așternut. 1 plapăună și așternut pecum să cade. 1 masă. 4 șărvete. 1 peșchir de oglindă. 1 măhramă de obraz. 1 șcatulcă, cu clondirile ei. 7 tal. banii pe capu. 1 scoarța de Țarigrad. — Eu Costandin, fecior Spatarului Simeii din Râmnic, din preună cu soția mea Dumitrana, adeverez.»

o casă micșoară, pentru șaderea lor la vremea culesului viilor . . . Aū făcut și case de-asupra pimuiții, după cum să află acuma . . . [Foaia de zestre] o am însemnat, dovedindu-o de neadevărată, și o am pecetluit și cu pecetea noastră scoțând după dānsa și această copie, din cuvānt în cuvānt.» Semnătura episcopului și pecete, cu literele: Γ Ρ Ε Ρ Μ.

«Iar, acum la anul 1759, aflāndu ne noi aicea în București, și aflāndu barații . . ., aū dat jalbā la Māriia Sa . . ., scoțāndu-ne pe noi mărturie.» Se judecā ¹. «Aū tăgăduit [popa] foaia, zicānd că s'aū răpus.» Episcopul pomenește atunci de copia sa, care se și aduce. Se scoate o nouă copie, pentru ca «Barații» s'o aibā, în lipsa lui Grigorie.

XVI.

București, 15 Iulie st. v. 1759.

Proces înaintea lui Scarlat-Vodă Ghica între «paterii barați de la bisearica bărățească din Rămnic» și popa Manta, «proîn protopop al Bucureștilor», pentru o vie. Manta o luase prin judecată domnească, de la zișii barați, supt Grigore Ghica. Spusese «că, luind Neamții țara Oltului și fiind și aceste vii peste Olt, le-ar fi luat Cāmara împărătească supt stăpānire; neputānd să meargā popa Manta acolō să le stăpānească, le-ar fi dat preoților barați danie». Din potrivā, barații arātaū, cu amānunte, că via fusese cumpăratā de dīnșii. «Fiind tot temeiul zestrea la mijloc», Grigore și, apoi, fiul său Matei daū via popei: i-o confirmā apoi Constantin Racoviță și Constantin Mavrocordat. Grigorie de Rīmnic dā înșelāciunea la ivealā; Manta e închis; arātindu-i-se copia Vlādicāi, el pretinde că ea nu corespunde originalului. Se mai constată că ocupația germană nu se efectuase la data foi false. În zădar preoteasa lasā via episcopului, prin testament, căci acesta «s'aū lepădat de acest feliū de danie, și însuș Sfīnțiia Sa, unde era să facā părā a le lua viile întru stăpānire, Sfīnțiia Sa, aflāndu-se la judecatā, însuși aū spus pricinā și

¹ V. mai sus, pp. 234-5; n° XIII.

din gură măi pre largu, întru a eși dreptatea baraților și întru a nu să năpăstui sufletul popii Mantii și al preoteasiî lui.» Decî viile se dau baraților. — Semnează boierii Divanului, în frunte cu episcopul Grigorie.

XVII.

Rîmnic, 27 August st. v. 1779.

«Sud Vâlcea. Din luminată porunca Mării Sale . . ., după jalba ce a dat Înnălțimii Sale părinții franțișcani din oraș Râmnicul pentru un loc ce-l a dat daniel la Bărăție, dat de un Antonie Mașteler Vornicu, că i s'a împresurat de către unii din oroșani», — se înfățișează «Ion legătorul de cărți, sîn Cârstea», și alții. Se cetesc zapisele relative, din 1737 și 1740; se întreabă un bătrîn și, văzîndu-se că încalcarea s'a făcut în adevăr, «după slăbiciunea Franțișcanilor în urma răzmiriș[i]», se dă dreptatea baraților.

XVIII.

Rîmnic, 11 April st. v. 1783.

«Costandin Socot[eanu] biv vtori Vistier» dă un zapis Franciscanilor din Rîmnic, ce avea un loc «lângă casăle mele ceale mari», loc căpătat de la Marstaller. «Decî, fiind-că acest locu iaste lângă casa noastră, s'a fost învoit cu Prea-Sfinția Sa părintele răposatul moșu-mieû¹, proin mitropolit Grigorie, ca să facă schimbu și, întâmplându-se moarte Prea-Sfinții Sale, nu s'a fost făcut zapisăle de învoire și de schimbu». Se învoește el, din nou, cu «Sfinția Sa părintele igumen Lodovic», dîndu-î pentru acel loc «o livade ce iaste peste șanțu». Marturii: «pop Ioan Răm. prot.», Nectarie (?), eclesiarch al episcopiei de Rîmnic, Radu Postelnicul.

¹ Grigorie era Român. V. Prefața la *Minciul* românesc pe Octombre și *Conv. lit.*, XXII, p. 253 și urm.

XIX.

București, 28 August st. v. 1790 — 8 Iulie st. v. 1820.

Privilegiu pentru mănăstirea catolică din Râmnic.

1. Divanul, după ordinul dat de «Măria Sa prea-înnaltul prințip de Sacsonia-Coburgu, marele-comandir al tuturor oștirilor și oblăduitorul țării», confirmă, la 28 August st. v. 1790, privilegiile acordate de Alexandru Ipsilanti (6 Iunie 1775) și Nicolae Caragea (1ⁱⁱ Iunie 1782). — Semnează «Enzenberg, F[eld]-M[arșal]-L[ăitnant]» (cu litere cirilice), Vilară, Ioan Logofătul, Mitropolitul Cozma, Agentul Merkelius.

2. Privilegiu analog de la Mihaï Suțu. 6 Iunie st. v. 1792.

3. Privilegiu de la Gheorghe Hangerliu, «la căți din ritul catolicilor să află lăcuind și adăpostindu-să acolò cu dreaptă muncă și hrana neguțatoriilor» (ca mai sus, p. 244, n° XXIII): confirmă altul de la Ipsilanti, cu data lui citat. 10 Iunie st. v. 1798.

4. Privilegiu de la Alexandru Moruzi, cu adaosul, relativ la scutelnici: «însă oameni să și-i aducă acum din streinătate». 27 Iunie st. v. 1799.

5. Privilegiu asemenea de la Alecu Suțu. 8 Iulie st. v. 1820.

XX.

1811-47.

Diferite documente relative la mănăstirea catolică din Râmnic.

La 16 August 1811, cedare de loc pentru prăvălie: semnează «pater Basilius Lodormany, guardianus» și «Adam dohtar, martor». Altele analoage, din acest an. — 12 Iunie 1812-1817. Proces pentru o livadă la Troian, ce «i să zice Duralia» cu Nițu, fiul lui Ilie polcovnicul Olănescu. — La 1816, se cumpără «o livade cu cevaș pom pe dînsa», de P. Vasile, și o a doua. — În 1817, învoială a lui P. Vasile cu un simigiū, pentru a-i da un «loc dănaientea prăvălicii dă simigerie, ca să-m fac umbrări». — La 1818, «Pater Vasilie egumenu» se plînge ispravnicilor contra a doî indivizi «ce sânt șazători

în capu siliști sfinți mănăstiri cu câte 6 zile dă clacă dă om pă anū», și cari strică sămănăturile, nevrînd nici să plece; se face apoi cu ei un zăpis. — Prin August 1825, nouă plîngere a lui «Iosif Pacu¹, egumenul sfinți mănăstiri franțișcani dă la Rămneș sud Vâlcea», pentru prăvălia ocupată pe rînd de Ilie Hagiul (nu Hangiul) și «Obret» Sîrbul. Luîndu-i-se acestuia dreptul de a o ocupa, el se înțelege cu acela căruia i se dăduse din nou și face «matrapazlăc cu prăvăliile mănăstiri... Dăncare [obiceiū] să află cu marī cheltuele și datoare lucru nesuferit.» Se ordonase întăiū de autoritate ca Obrat să-și iea înapoi suma dată, dar apoi el face o petiție, pe care o semnează și ceilalți chiriași ai mănăstiri, pentru a fi reintegrat. Până la hotărîre, se închide prăvălia. Iosif arată pierderile ce rezultă și cere Hatmanului a da o decisiune, «cum te va lumina Dumnezeu». Iar acesta dă unū «mumbașir» misiunea de a aduce la Divan pe egumen, prin «marafetul» ispravnicilor. — La 17 Februar 1827, «după știlu vechi», Frid. Alexander, substitutul Agenției la Craiova, răspunde lui Iosif într'un proces. — Și în Novembre proces al egumenului, la Craiova, pentru un drum ce trecea prin ograda mănăstiri și pe care el voia să-l închidă, ca fiind cotropit. Apelul i se răspinge, însă pe motiv de prescripție, pentru că drumul «pă pravilă și-aū dobândit robirea». Procesul dura de multă vreme, și se citează și acte, din 1775, din 1820, o vînzare către «iegumenul Gavriil Ghiurma»². — În 1829, la 11 Mai, «Divanul săvărșitor», compus din Iordachi Golescu, Dim. Bibescu, Al. Nenciulescu, dă instrucții episcopului de Rîmnic, locușitor al Mitropolitului, pentru ținerea de condicī de stare civilă: «catastise cu deslușire», arătînd că trebuie să se oblige la aceasta «și preuții celorlalte nașioane». Episcopul se adresează pentru aceasta, a doua zi, către «cucernicul barat de la biserica catolico-romană de la Rămneș sud Vâlcea, chir Va-

¹ V. mai sus, pp. 251-2, n° XXXVIII. În loc de «Bordiiianul», trebuie a se ceti acolo, fără îndoială: «gordiiianul».

² Cotropirea se făcuse în paguba lui «chir Antonică Nicolantin», nepotul lui «Pătru Duraliia», de egumenul de Govora, Mihaī, fiind cel d'întăiū «din tămplare răzmerițăi streinat de aici».

silie Lodorman», pentru a se face raport lunar cu privire la locuitorii «de naționul și sectul acesta». — În 1831, închiriază prăvălii egumenul Nazarie Szabó. — În 1833, procese purtate de egumenul Florian. — La 20 August 1834, testament al Armeanului catolic Anton Muratu. Dedesupt, pecetea mănăstirii rimnicene: «Sig. convent. rimnic. fr. min. prov. Bulg. et Valachiae» și semnătura episcopului Molajoni, ca și a lui Szabó. Egumen era acum Klempay. — 1839-42. Acte de la acesta. — La 1841, zapis pentru o livadă «în dealul Glămeelor, dosul cetățui». — 1847. Chitanță de la «P. Romualdus Peritz, concionator».

XXI.

Rîmnic, 12 Iulie 1822.

«Hristachi Mănc[iu]lescu» dă chitanță lui Vasile Lodormány că a primit de la el o caleașcă. «Fiind că dumnealui Căm[i]-naru Costache Herăscu, la plecarea dumisale de aici la Brașov, din pricina jafurilor ce întrebuița apostafi asupra tuturor boierilor și neg[u]țătorilor, aș lăsat în curtea Bărății o caleașcă și doă perechi hamuri.»
